

Vanha kirje Vienan-Karjalasta

Julkaisemme oheisena yli 75 vuotta sitten kirjoitetun kirjeen, jonka on lähettänyt yksinkertainen, oppimaton karjalaisukko kaukaisesta kotikylästään sukulaisilleen Suomeen. Kirje antaa selvän, havainnollisen kuvan karjalaisen kylän elämästä. Liikuttava on varsinkin kuvaus kylän vanhan patriarkan hengenlähdestä.

Kirje julkaistiin ensi kerran Karjala-kerhojen keskusliiton Julkaisussa Itä-Karjala huhtikuussa 1936.

Kiisjoki 7 p. marraskuuta v. 1910

Hyvät ja Rakkahat veljeni ja Setäni ja Miniä ja pikku Plemännikät!

Tässä suurella surulla ja murheella saan ilmoittaa, että Herra Taivaallinen Taattomme on tutkimattomassa viisauudessaan poiskutsunut meidän hellän, rakkaan isämme Taivaallisiin Majoihinsa. Hän kuoli 1 p. marraskuuta vanhaa lukua 1910, ollen täydessä tajussaan viimeiseen asti. Hän nukkui viimeiseen uneensa niin rauhallisesti, ettemme me läsnäolijat voineet ensin uskoa, että ne olivat hänen viimeiset henkäyksensä.

Meidän perheemme oli kokonaisuudessaan hengenlähtöä näkemässä. Läsna olivat myös Annin Pekka, Ohvon Okavie, Stahvein Oksenie, Serkein Kosta ja Miihkali Loskin. Viimeksimainittu suitsutti pyhää savua, kuten vainaja oli toivonut.

Sinä päivänä olin minä aikasin huomeneksella tanhualla havuja jättämässä. Kun tulini pirttiin, niin kutsui vainaja minut luokseen ja sanoi selvästi:

— Nyt mie rupien kuolomah.

Miula tuli tästä sanasta niin apie mieli, etten suanut sanaa suustani. Kyynelmissä vain häntä sepäsin. Samassa läheitin hakemaan Miihkali Loskasta ja akkoja. Ne seisivat vainajalle permenää. Oli Peltolan akan vuoro, kun vainaja ilmoitti kuolemansa. Ensin hän nukkui ikäänkuin sikeään uneen. Miihkali seiso i päänpohjissa pyhäsuavia kädessänsä. Mutta vielä se siitä toipui ja kysyi, että paljonko kello oli. Sitten vähä väliä kyseli, että joko kohta on puolenpäivän aika.

Puolenpäivän aikaan tulivat Vaarakylästä (naapurikylä) kalankäyjät. Niitä oli neljä miestä suksilla. Hevosilla ei nyt pääse, nii on huono pohja soissa. Vaarakylän Hilipän lesen Kortei toi pienelle Pekalle pahkilat, jotka se oli ottanut neuloakseen. Kun ukko ne näki, niin kysyi:

— Pekanko pahkilat tuotih — tuliko nahkapaloja takaisin?

Miniä vei käärosen hänen nähtäväkseen, ja käski taatto viedä nahkapalat aitan sängyn alle.

Me rupesimme päivälliselle. Kun olimme syöneet ja siunanneet itsemme, niin sanoi Miihkali:

— Kyllä näyttää ukko ouvolta, taitaa lähtöä valmistella.

Sitten hän kysyi ukolta:

— Maltatko (tajuatko) sie vielä?

— Maltan mie, vaan en voi puajie, vastasi ukko ja kääntyi selälleen. Kohta hän alkoi harventaa hengitystään — leuka vähän täräsi. Sitten hän otti Miihkalin kädestä kiinni ja nukahti lempeästi Ikuisen Lepoonsa. Me läsnäolijat huokasimme kiitokset Korkeimmalle, kun Hän salli taattomme muuttaa levollisena Ajallisesta Elämästä Ijankaikkisuuteen.

Ukko oli sairaana yhdeksän viikkoa ja kaksi päivää. En-

sin hän valitti hammaskipua, sitten päänsärkyä. Sen jälkeen hän pyysi minulta jotakin lääkettä umpea vastaan. Minulla oli vähän risinaöljyä ja halvausvettä. Ne annoin. Mutta ei siitä ollut apua. Sitten hän pyysi tököttiä, mutta kun sekään ei auttanut, niin otti hän puuöljyä. Sitten kyllä kaikki tuli ulos, en tiedä, mikä lääke vaikutti. Mutta ruokahalua ei tämänkään jälkeen tullut, vaan alkoi hän heikkenemistään heiketä.

Kun minä huomasin taudin kuolemantaudiksi, niin kysyin häneltä, eikö hän halua antaa tietoa sairaudestaan maailmalla oleville pojilleen ja veljilleen ja kutsua näitä suuria vaivoja ja kulunkeja. Hän käski vain, että pyytäisin kaikilta hänen puolestaan anteeksi kaikki pahat tekonsa ja aiheuttamansa mielipahat. Hän puolestaan sanoi antavansa kaikille oman proskeniensa.

Minä kysyin, että haluaako hän annettavan talosta elukan sielunsa pelastukseksi molijoille (rukoilijoille). Mutta hän sanoi, ettei hän halua muuta kuin että vanhojen tapojen ja uskon mukaan pitäisimme molempenjat ja pokajenjat (sielunmessut) nimitettyinä päivinä ja kolmen viikon permenän (kuolinvartion).

Minä panin heti seisojat hänen pääpohjiinsa. Kaksi viikkoa ne seisivat eläessä ja yhden viikon kuoltua. Miihkali oli toisena ja Peltolan akka toisena. Kaksi ruplaa netäli tahottiin kirjaniekat ja rupla netäliltä käsettiin kirjattomille maksaa. Okahvie oli kaksi viikkoa. Kirläisen akka samoin. Okki viikon ja Jasipin akka samoin.

Kuolema tapahtui maanantaina. Tiistaina palkkasin 4 poroa, 1 Stepanalasta, 1 Taraskost ja 2 Karppalasta, viemään viestiä Vaarakylään, Suurenjärveen ja Röhöön. Karppalan Timo toi Matrjon Suurestajärvestä. Hän oli lähettänyt tiedon Röhöön Palakalle, vaan eivät ne sieltä olleet Röhöstä päässeet. Röhön ja Suurenjärven väliä oli kulkenut vain pari miestä suksilla — pohja on ihan sula, päälle satoi puoli metriä lunta. Sohvonainen Vaarakylästä naisineen tuli maahanpanijaisiin.

Kymmenen lasta meitä on, mutta yksin olin minä paikalla hengen lähtiessä. Hautaan saattamassa oli toki kolme lasta ja kahdeksan lastenlasta. Kylän koko väki, pienet ja suuret, olivat haudalla. Vainaja oli itse määrännyt viimeisen lepo-paikkansa — taattonsa ja maammonsa jalkojen juureen.

Molijoille ja äänelläitkijöille jaoin minä siinä viisi ruplaa. Pihalle tultua jaoimme puolikon ohria köyhille. Viisikymmentä henkeä sitten syötimme ja juotimme pirtissä. Kaikki naapurit ja tuttavat toivottivat vainajalle keveitä multia ja kiittivät hyvistä neuvoista, rehellisestä luonteesta ja auttavaisuudesta. Erikoisesti muisteli Miihkali Loskin vainajaa ja sanoi meille, että meidän piti kiittää Jumalaa, kun Hän oli meille antanut sellaisen isän. Kun me menemme Etelään, niin sanovat ihmiset siellä:

— Vai olette te sen siivon Jannen poikia.

Ja kun me menemme Pohjanmaalle, niin sanotaan:

— Vai olette te sen hyvän Arhippaisen Iivanan poikia.

Ja kun me tulemme kotikylään, niin on kansa iloinen, kun sillä on ollut onni saada meidän suvusta kylänvanhin.

Kyllä meillä on syytä kiittää Luoja, kun Hän on viehkoittanut näin tiemme joka suunnalle Totuuden Tähdillä.

Täällä on ollut tänä syksynä vaikea kalanpyynti — on ollut tuulista, kylmiä ja pyryjä. Kalankin saalis on ollut vähänlainen. Emme voinet lasetella rantaverkkoja kuin kerran Makariennaisen ja Nastassien kera. Mullukan salmista ja Posilahdesta saimme parikymmentä puutaa muikkua. Kovin oli tuulista ja kylmää. Nieriäistäkin saimme vain kymmenkunnan puutaa.

Nyt alamme vedellä heiniä — vaan ei tahdo mihinkään päästä. Keripintasesta, Metsoniemeltä ja Säynäälammilta kävimme jo. Mie möin Vilpun Kananaisten Kaurolle 130 ruplalla viikko jälkeen taattoni kuoleman. Piiu on kai tiine.

Pekka lähtee Koutaan arvannostoon. Jos ei joudu palvelukseen, niin tulee sitten sinne Suomeen. Lähetämme teille hänen mukansa muikkuja maistiaisiksi.

Hänen kerallaan lähtevät nämä lintumiehetkin täältä. Linnunsaaliskin on tänä vuonna huono. Vasilei ja Moarien Iivana saivat vain 700 paria. Miihkali osti 40 kopeekkaa pari. Simana on maksanut 47 kop. Oravasta maksetaan 25 kop. Vassilei Loskin myö vanhoja jauhoja koissa 7 ruplaa 20 kopeekkaa värtsi. Kieretissä kuuluvat maksavan 5 ruplaa 25 kop.

Nyt minun on tässä kerrottava surkea tapahtuma. Vaarakylän Jöyssen Puavilan akka tyttäreh, Suurenjärven Kusman naisen ja Riikosen Iivana Muarien kera olivat kalaa pyytämässä Tuoppajärvellä, Vitsakorvalla. Pois he sieltä lähtivät viikkoa ennen Muissinsuovattaa, veivät kalansa ja pyyvyksensä Skiittaan ja sieltä lähtivät yöllä Valasjokeen. Oli kylmä ja kova puoliöinen tuuli. Heidät sorratti (myrsky vei) Kuoppalahteen lietteelle. Vähät elonsa he olivat saaneet lietteelle kuivina. Olivat kaataneet hongan ja vestäneet kotkausta ja kaksi laatikkoa piirtäneet tulitikkuja, mutta eivät saaneet tulta, kun oli sellainen pyry ja tuuli.

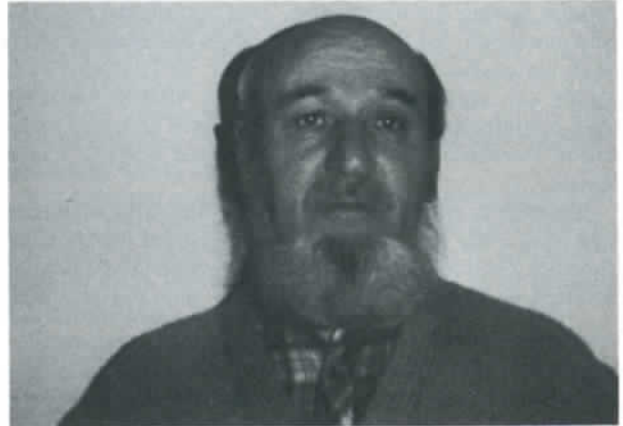
Nuoremmat olivat kattaneet akan siihen rannalle vähillä vaatteillaan ja läksivät itse astumaan Valasjokeen. He kulivat koko yön ja pääsivät jo kolmen virstan päähän kylästä. Mutta siinä voimat loppuivat, ja he panivat maate kuusen juurelle. Siihen sitten paleltuivat kuoliaaksi. Akka kylmeni sinne rannalle.

Lisään tässä vähän Kieretistä. Toin tänne Pekan, hän on menossa Koutaan arvannostoon, kuten kirjoitin alussa. Me pääsimme tänne vain kierrellen Nilmilahen, Vitsakylän, Sarviniemen ja Jaaman kautta. Miun olisi pitänyt mennä Kämpälin ja Kiestingin kautta ja käydä virkatoimissa pravljennassa, mutta ei päässyt. Ostin täältä prossaa, rokkasuurimaa ja jauhoja. Nyt en jouda muuta kirjoittamaan kuin hyvästi, voikaa hyvin ja antakoon Jumala teille rauhaa, terveyttä ja onnea kaupassa, piirrän veljenne

M.J. Arhippainen.

Kuka on kukin kyykässä?

Sanotaan, että kyykkäväki tuntee toisensa ympäri Suomen. Tiedetään, kuka lyö hyvin tappia, akkaa ja pappia. Edelleen tunnetaan hyvähermoiset, vasenkätiset ja suhun suhauttajat. Tässä on neljä kyykkämiestä. Tunnetko heidät? Jos et tunne, niin lue vastaukset sivulla 248.

Kuva 1. Kuka on tämä vanha herra? Kerrotaan hänen olleen pelätty vastustaja aikanaan.

Kuva 2. Tunnetko tämän hymyilevän pojan? Nyt on jo kasvanut voimamieheksi, kyykkäennätys +27.

Kuva 3. Sauva lentää hyvin. Isäkin saa tunnustaa joskus häviönsä. Tunnetko hänet?

Kuva 4. Kuusitoistavuotiaana (1966) lyöjä voitti KSS:n karsinnat pääsystä SM-kilpaan. Ennätys +24. Kuka hän on?

Kalevala luettiin kannesta kanteen

□ Kansalliseepoksemme Kalevalan läpilukeminen kestää 14,5 tuntia. Näin todettiin isänpäivän aattona Kuhmossa, kun erikoislaatuinen Kalevala-maraton päättyi hieman ennen puoltayötä.

Maratoniin mahtui kaikkiaan 41 lukijaa, joista innokaimmat tekivät useammankin kymmenminuuttisen lukuvuoron. Tässä vaiheessa ei ole tietoa siitä, aiotaanko maratonin tulosta tarjota Guinnessin Ennätysten kirjaan.